

КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Анучина Л.В., Стасевська О.А., Уманець О.В.

Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, Харків

В науковій літературі виокремлюють такі складові культурного простору: географічний, фізичний, простір соціуму, інформаційний, інтелектуальний тощо. Культурологічний підхід осмислює простір як вмістилище культурних процесів, духовних цінностей, здобутків національної культури. Культурний простір – це середовище вироблення, існування і функціонування національної ідеї, цінностей, ідеалів, стереотипів і навіть міфів, які визначають і спрямовують сучасний поступ держави.

Національний культурний простір держави – це утворення, що: поєднує загальнонаціональне, етнонаціональне і регіональне; визначає всі культурні процеси, які відбуваються в його межах, а також постає як спосіб буття нації, її історичного існування, власного відтворення і розвитку.

Доробок вітчизняної філософської думки сьогодні не має спеціального системного дослідження проблеми значення і формування культурного «поля» існування держави. Висновки щодо аналізу окремих аспектів соціокультурної ситуації в сучасній Україні викладені в працях таких науковців як Є.Бистрицький, А. Гриценко, Р. Кись, Т. Кузьо, В. Полохало, А. Гарань, А.Фисун, А. Кравченко, З. Широченко, С. Дрожжина, В. Карлова, Ю.Римаренко, М. Степико, І. Огородник, О. Гриценко, М. Стріх, А. Леонова, С.Чукот, Т. Денисова, І. Соломадіна, С. Бондарук та ін. До осмислення глобалізаційних процесів у культурній сфері звертаються у своїх працях В.Табачковський, Ф. Кессіді, О. Льовкіна. Окремо необхідно зазначити, що на сьогоднішній день в межах вітчизняного правознавства ми не маємо більш-менш повного аналізу стану правового забезпечення культурної політики держави, який міг би безумовно сприяти вдосконаленню державного регламентування культурного простору життя українського суспільства.

В сучасному світі всі розвинені держави опікуються питанням не тільки створення, а й захисту національної культури, національного культурного простору як вагомих гарантів суверенітету і територіальної цілісності від сторонніх впливів. Системоутворюючим чинником культурного простору держави є чітко сформульована, осмислена і загальноновизнана національна ідея. Кожна національна культура містить в собі різні субкультури, а отже й культурний простір будь-якої держави є багатоманітним, складається із множини культурних просторів різних груп суспільства. Таким чином важливою умовою ефективного функціонування культурного простору держави є вироблення єдиної стратегії культури, спільної програми можливостей взаємодії всіх її складових і визначення альтернатив.

Розв'язання нагальних проблем розбудови національного культурного простору прямо-пропорційно залежить від створення адекватної культурної політики держави, яка є найважливішим суб'єктом культурної політики. Перш за все це парламент, його комітети та комісії, а також спеціалізовані органи виконавчої влади: міністерства культури, освіти, науки та ін. На місцях культурну політику реалізують управління, департаменти, відділи місцевих адміністрацій. Держава організує правовий захист та підтримку культури, фінансує сферу культури, формує інфраструктуру культури, координує дію творчих організацій, ініціює та впроваджує спеціальні програми підтримки, встановлює державні свята, в яких поєднуються політичні та культурні аспекти. Крім держави суб'єктами культурної політики також є все населення держави, народ-нація як носій та творець духовних цінностей, а також різні суспільні інститути (партії, спілки, громадські організації тощо), які зберігають та поширюють культурні цінності.

Отже ефективність культурної політики залежить від узгодженості інтересів і дій всіх її суб'єктів. Мета культурної політики в сучасних умовах у самому загальному вигляді полягає у створенні найбільш гуманних та справедливих умов людського існування, забезпеченні мирного та духовно насиченого життя через різноманіття форм і способів сприйняття світу та ставлення до нього. Конкретизація такої загальної мети культурної політики на рівні конкретної держави передбачає визначення низки цілей: - утвердження єдності культури нації; - узгодження культурного та соціально-економічного розвитку; - утвердження самобутності культури народу як важливого фактору національної єдності; - утвердження принципу спадкоємності; - збереження та охорона культурної спадщини, її дослідження; - демократизація культури, що уможливить прилучення всіх верств населення до культурного надбання нації; - сприяння репрезентації досягнень національної культури на світовому рівні.

Втім, важливою ознакою культурної політики української держави останнього десятиліття є її формальний, декларативний характер, що свідчить або про нездатність суб'єкта реалізувати свої функції керування, або про свідоме ігнорування проголошених намірів під впливом тих чи інших корпоративних інтересів. Це суттєво гальмує процес формування повноцінного культурного «поля» держави.

Очевидно, що сучасний стан культурного простору в Україні не сприяє гармонійному розвитку людської особистості та утвердженню її гідності. Проблема розбудови національного культурного простору актуалізується викликами культурної глобалізації, завданням створення спроможностей протистояти нівелюванню специфічності, зберегти власну самобутність, та поряд з цим не цуратися новацій і запозичувати позитивний досвід інших.

Відсутність єдиних концептуальних засад культурного простору сучасної української держави зумовило загострення таких проблем як формування національної ідентичності, зміцнення національної самосвідомості, збереження, захисту, розвитку і поширення власних ідеалів та цінностей тощо. Внаслідок чого сучасне українське суспільство переживає складну духовну кризу, яка

характеризується високим рівнем конфліктності, нагальною необхідністю подолати різновекторність цінностей та ціннісних орієнтирів окремих спільнот, населення певних регіонів, окремих громадян.

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Харківський національний університет будівництва та архітектури
Академія військово-історичних наук и козацтва ГШ СКВ
Харківський науково-дослідний інститут козацтва

«ФІЛОСОФІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ»

МАТЕРІАЛИ МІСЬКОГО
МІЖВУЗІВСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

Філософські читання, присвячені Всесвітньому дню філософії
та 360-річчю міста Харкова

20-21 листопада 2014 р.

Харків 2014

Ф561

УДК 101/14

Рекомендовано до друку

Вченою Радою Національного технічного університету «ХПІ» (протокол № від 31 жовтня 2014 р.),

Президією Академії військово-історичних наук и козацтва ГШ СКВ (протокол № 3 від 25 жовтня 2014 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор: Романовський О.Г., д-р пед. наук, професор, член-кор. НАПН України;

Заступник головного редактора: Дольська О.О., д-р філос. наук, професор;

Члени редакційної колегії:

Кіпенський А.В., д-р техн. наук, професор;

Тарароєв Я.В., д-р філос. наук, професор;

Перевалова Л.В., канд. філос. наук, професор;

Петутіна О.О., канд. філос. наук, доцент;

Проценко О.П., д-р філос. наук, професор;

Чаплигін О.К., д-р філос. наук, професор;

Журавльов Ю.В., канд. техн. наук, доцент;

Дубровський М.Л., д-р філософії;

Технічний редактор: Шанідзе Н.О., канд. соцол. наук, доцент.

Філософія в сучасному світі: Матеріали міського міжвузівського науково-практичного семінару. 20-21 листопада 2014 р. // Ред. кол. О.Г. Романовський, О.О. Дольська, А.В. Кіпенський [та ін.]. – Х.: НТУ «ХПІ». – 2014. – 125 с. – Укр. та рос. мовами.

Збірник містить матеріали міжвузівського науково-практичного семінару, присвяченого Всесвітньому дню філософії та 360-річчю міста Харкова, в яких подано стислий виклад доповідей та повідомлень його учасників. У доповідях висвітлені актуальні філософські проблеми сучасного суспільства, питання розвитку філософії освіти, правові та соціокультурні питання.

Рекомендовано для провідних науковців, викладачів, аспірантів, а також усіх, хто цікавиться філософськими проблемами сучасності.

Матеріали друкуються в авторській редакції

Наукове видання

«ФІЛОСОФІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ»

МАТЕРІАЛИ МІСЬКОГО МІЖВУЗІВСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

Філософські читання, присвячені Всесвітньому дню філософії
та 360-річчю міста Харкова

20-21 листопада 2014 р.

Відповідальні за випуск: д-р техн. наук, професор А.В. Кіпенський,
канд. техн. наук, доцент Ю.В. Журавльов

Адреса редакційної колегії: 61024, Харків, вул. Пушкінська, 79/2,
НТУ «ХП», факультет інтегральної підготовки
Тел.: (057) 707296, 7076396, E-mail: ip_dekanat@ukr.net

Підп. до друку 9.09.2014 р. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. 9,4.
Наклад 300 прим. Зам. № _____. Ціна договірна.

Видавничий центр НТУ «ХП». Свідоцтво про державну реєстрацію
суб'єкта видавничої справи ДК № 3657 від 24.12.2009 р.
61002, Харків, вил Фрунзе, 21

Центр оперативної поліграфії ТОВ «Тім Пабліш Груп»
Свідоцтво про державну реєстрацію суб'єкта видавничої справи
ДК № 4252 від 29.12.2011 р.
61035, Харків, пр-т Гагаріна, 129